

“ประชาชนสุขภาพดี เจ้าหน้าที่มีความสุข ระบบสุขภาพยั่งยืน”

คำขวัญข้างต้นนี้เป็นวิสัยทัศน์ของกระทรวงสาธารณสุข
เท่าที่ผมจำได้ นี่เป็นครั้งแรกที่กระทรวงสาธารณสุขมีนโยบายที่จะทำให้เจ้าหน้าที่มี
ความสุข

ต้องเข้าใจก่อนว่า ที่บอกว่า เจ้าหน้าที่มีความสุข ความสุขที่ว่านี้ไม่ได้หมายถึง “ความ
สุขสบาย” หรือชนะครับ เพราะที่เราทำงานกันอยู่ทุกวันนี้ เงินเดือนและสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ
ที่เราได้รับก็ล้วนแต่มาจากภาษีอากรของประชาชน

พูดง่าย ๆ คือ เงินเดือนของเราเป็นเงินของสาธารณะ จ้างเราให้ทำงานเพราะประเทศ
ของเรายังมีปัญหาสาธารณสุขที่ต้องได้รับการแก้ไข ยังมีคนป่วยไข้ให้เราต้องดูแล

จึงไม่ใช่เรื่องที่รัฐจะจ่ายเงินเดือนให้กับเราเพื่อให้เรามาสบาย ๆ กัน

ความสุขที่ว่าจึงไม่ใช่สุขสบาย แบบไม่ต้องทำงานอะไร นั่ง ๆ นอน ๆ แล้วไปรับเงินเดือน
ตอนสิ้นเดือน

จะว่าไปแล้ว ความสุขของคนเรานั้นมีหลากหลายลักษณะ สุขสบายแบบไม่ต้องทำอะไร
หรือความสุขจากการเสพ การบริโภคก็เป็นความสุขแบบหนึ่ง แต่มนุษย์ยังสามารถแสวงหา
“ปิติสุข” ได้จากเรื่องอื่น ๆ โดยเฉพาะความสุขจากการทำงาน

ที่พูดนี้ไม่ได้หมายความว่า เราต้องเลิกสบาย หรือเลิกเสพเลิกบริโภคซะครับ มนุษย์ปุถุชน
ก็ล้วนต้องการความสบาย หรือต้องการบำรุงบำเรอชีวิตด้วยการเสพและการบริโภคทั้งนั้น แต่เราก็
ยังสามารถหาความสุขแบบอื่น ๆ ได้

สุภาษิตฉบับ “สุขจากงาน บันดาลใจ” นี้ชวนเราคิดเรื่องความสุขจากงาน เพราะ
บุคลากรสาธารณสุขต้องทำงานที่คลุกคลีกับความสุขทุกข์ของประชาชน ทั้งภาระงานก็นับวันยิ่ง
เพิ่มทวีขึ้น ทั้งงานบริการ งานบริหาร การกรอกข้อมูลต่างๆ การเร่งรัดผลงานตามตัวชี้วัด
การประชุม ประชุม และประเมิน ฯลฯ

ภาระงานที่เพิ่มทวีขึ้นเหล่านี้ย่อมทำให้เรามีความกดดัน เกิดความเครียด ความเหนื่อยล้า
จนหลายคนตัดสินใจลาออกไปจากอาชีพที่ตนเคยรักและศรัทธา

คำถามก็คือ ถ้าคนที่ทำหน้าที่ดูแลสุขทุกข์ของประชาชน แต่ตนเองมีแต่ความทุกข์ตรม
ขมขื่นใจในงานที่ทำ เราจะมีพลังที่ไหนไปดูแลใส่ใจผู้ป่วยหรือคนทุกข์ยาก

เมื่อเดือนธันวาคม 2559 ที่ผ่านมานี้ สำนักวิจัยสังคมและสุขภาพ ร่วมกับสำนักนโยบาย
และยุทธศาสตร์ และองค์กรต่างๆ จัดการประชุมระดับชาติ การพัฒนาศักยภาพมนุษย์
ในระบบสุขภาพ “National Forum on Human Resources for Health 2017: (HR4H
Forum)” เพื่อตอบโจทย์ ยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศด้านกำลังคน (People excellence)
โดยในงานมีทั้งนิทรรศการที่ให้ความรู้ แง่คิดมุมมองใหม่ๆ ด้านการจัดการกำลังคน มีเวทีวิชาการ

Editor's Note

ที่เจริญวิทยาระดับชาติมาบรรยาย มีผู้บริหารและผู้ปฏิบัติที่มีประสบการณ์จริงในการทำงานเพื่อพัฒนาคนจากทุกระดับมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน มีผู้เข้าร่วมราว 4,000 คน บรรยายภาคการประชุมที่เต็มไปด้วยความกระตือรือร้นสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวและความสำคัญของการจัดการกำลังคนในระบบสาธารณสุขในปัจจุบัน

ประเด็นสำคัญที่มีการกล่าวถึงในที่ประชุม คือ ยุทธศาสตร์กำลังคนของกระทรวงสาธารณสุข มีการตั้งข้อสังเกตว่า ที่ผ่านมา วิธีคิดในการจัดการกำลังคนของสาธารณสุขติดอยู่กับ “กับดักความขาดแคลน” คือ ติดอยู่กับวิธีคิดที่มองปัญหาเรื่องการขาดแคลนกำลังคนเป็นประเด็นหลัก ความพยายามต่างๆ จึงมุ่งไปที่ “การเพิ่มคน” เพื่อผลิตและจัดหาแพทย์พยาบาล หรือนุคลากรการแพทย์อื่นๆ มาเติมในระบบที่ถูกมองว่า “ขาดแคลน”

แม้จะเป็นความจริงที่ว่า ภาระงานที่เพิ่มขึ้นทำให้บุคลากรที่เรามีอยู่อาจไม่เพียงพอ

แต่ยุทธศาสตร์ “เพิ่มคน” นั้น กว่าจะได้ผลก็ต้องใช้เวลา เพราะการผลิตบุคลากรแต่ละวิชาชีพล้วนต้องใช้เวลาหลายปี

ที่สำคัญกว่านั้นก็คือ วิธีคิดที่ติดอยู่กับ “ความขาดแคลน” ดังกล่าว ได้ลบล้างบุคลากรที่มีอยู่แล้วในระบบสาธารณสุขเกือบ 4 แสนคน โดยไม่ได้ให้ความสนใจว่า คนทำงานหน้างานที่กำลังรับผิชอบระบบสาธารณสุขอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน คอยดูแลผู้ป่วยหลายล้านคนต่อวัน คอยฟื้นฟูผู้พิการ เยี่ยมบ้าน ทำงานควบคุมโรค ติดตามสถานการณ์ระบาดวิทยา ทำแล็บ

ตรวจหาเชื้อ ฝ้าระวังโรคต่างๆ รวมทั้งกรอกข้อมูลต่างๆ ส่งมาให้ส่วนกลางและสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติอยู่ในขณะนี้

พวกเขาเหล่านี้สุขทุกข์กันคืออยู่หรือไม่ อย่างไร

ถ้าเราจะหันกลับมาใส่ใจกับคนที่เรามีอยู่ให้มากขึ้น สร้างระบบงานที่เอื้อต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพ ไม่ต้องเสียเวลากับเรื่องไร้สาระ ลดตัวชี้วัดที่ไร้ความหมายต่างๆ ลงไปบ้าง ยกเลิกงานเอกสารที่ไม่มีใครอ่าน ตัดรายงานที่ไม่มีคนใช้ ให้เจ้าหน้าที่ได้ทำงานที่มีคุณค่า ได้ใช้ศักยภาพของตนในการสร้างสรรค์งาน ได้ใกล้ชิดกับชาวบ้าน เพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่เอื้อเพื่อเกื้อกูลกัน รวมทั้งสร้างวัฒนธรรมการสื่อสาร สร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กร คนทำงานของเราคงจะมีความสุขมากขึ้น

เป็นความสุขที่ได้จากการทำงานที่ดี งานที่คนทำเห็นถึงคุณค่าของงาน งานที่ทุกคนได้ใช้ศักยภาพ ความรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์ งานที่ทำให้ทุกคนภาคภูมิใจ งานที่ช่วยแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง งานที่ทำให้ในวันที่เราเกษียณอายุราชการ เราทุกคนได้หันกลับมามองชีวิตการทำงานที่ผ่านมาแล้วเหลือไว้ซึ่งความทรงจำในคุณค่าของงานที่ได้ทำไปตลอดชีวิต แม้ว่ามันจะเป็นงานที่เหนื่อย หนัก และยากลำบากก็ตาม

ทำอย่างนี้ เจ้าหน้าที่ก็จะมีความสุข

เป็นความสุขที่เกิดจากงานที่ทำให้ชีวิตของเรามีคุณค่านี้

เป็น “สุขจากงาน บันดาลใจ”

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์